

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/3941
G.K. 130

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2012-610.01-129/1787/3633
Konu : Yazılı soru önergesi

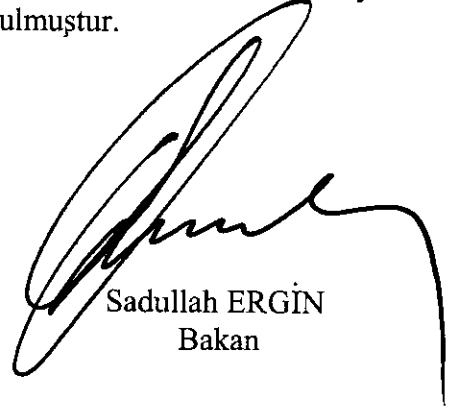
14. 6/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 20/02/2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-49003 sayılı yazı,
b) 08/03/2012 tarihli ve 856/1827 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Ali Özgündüz tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3941 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan kısmî cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadullah ERGİN
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (2 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/3941
6.8.130

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.05/2012-610.01-129/1964/4016
Konu : Yazılı soru önergesi

11. / 07 / 2012

Sayın Ali ÖZGÜNDÜZ
İstanbul Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3941 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 26/08/2011 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1. maddesiyle, 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanununun 13/A maddesine hüküm eklenerek, Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği yapmak suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin, ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi, belge ve görüşlerini istemek, savunmaları hazırlamak ve gerektiğinde oturumlara temsilci göndermek ve diğer görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur.

II- Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden;

650 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve bu Kararnamenin verdiği yetki ile Bakanlığımız ve Dışişleri Bakanlığı arasında imzalanan 14 Kasım 2011 tarihli işbirliği protokolü gereğince; 1 Mart 2012 tarihinden geçerli olmak üzere, daha evvel Dışişleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurularda Hükümeti savunma ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlâl kararlarının icrası görevinin, dış politikayı ilgilendiren başvurular ve devlet başvuruları için öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla, Bakanlığımız tarafından üstlenildiği;

Bakanlığımız bünyesinde bu işleri yürütmekle görevli kılınan Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığının, 1 Mart 2012 sonrası yürüteceği görevler için yoğun bir yapılanma ve hazırlanma süreci geçirdiği ve bu göreve hazır hale getirildiği;

Bu çerçevede, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2010 yılında Türkiye hakkında vermiş olduğu 159 ihlâl kararının tasnifinin de önceki yıllarda olduğu gibi yapıldığı, kararların bir kısmında birden fazla ihlâlin yer aldığı;

İhlâl kararlarından 53'ünün "makul sürede yargılanma" hakkına; 38'inin "özgürlük ve güvenlik hakkı"na ilişkin bulunduğu; "yaşama hakkı"nın ihlâline ilişkin olarak, esastan 6, soruşturma eksikliği nedeniyle 2 ihlâl kararı verildiği; "işkence yasağı"na ilişkin olarak esastan 2; "kötü muamele yasağı"na ilişkin olarak esastan 36; bu konulardaki "soruşturma eksikliği" nedeniyle 37 ihlâl kararı verildiği;

Uzun yargılama dışındaki sebepler nedeniyle "adil yargılanma hakkı"nın ihlâl edildiğine ilişkin 30; "yargı kararlarının icra edilmemesi" nedeniyle 31; "özel hayatın gizliliği"ni ihlâl nedeniyle 9; "din ve vicdan özgürlüğü"nü ihlâl nedeniyle 1; "ifade

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

özgürlüğü”nü ihlâl nedeniyle 6; “toplantı ve örgütlenme hakkı”nın ihlâli nedeniyle 4; “etkili iç hukuk yolu” bulunmadığı gerekçesiyle 6; “mülkiyet hakkı” ihlâli nedeniyle 37 ihlâl kararı verildiği;

Halen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği ihlâl kararlarından, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi ve Avrupa Konseyi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının İcrası Dairesinin gündeminde bulunan 1773 kararın; Komite ve Daire tarafından da izlenen usule paralel olarak, 169 öncü karar ve yaklaşık 40 konu başlığı altında tasnif edildiği;

Konu başlıklarının en başta gelenlerinin uzun yargılama, yargılamanın yenilenmesi, ölümle sonuçlanan soruşturmaların yetersizliği, askeri mahkemelerin olağan yargı alanına giren konularda görev yapmaya devam etmesi, yargı kararlarının gerekçelerinin yetersizliği, ifade özgürlüğüne yönelik kısıtlamalar, din ve vicdan özgürlüğüne yönelik kısıtlamalar, mülkiyet hakkına yönelik kısıtlamalar, memurların soruşturulmasının yetersizliği şeklinde ortaya çıktığı,

Anlaşılmıştır.

III- Bakanlığımız, Avrupa Birliği standartlarını yakalama ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile öngörülen kıstasları karşılama gayreti neticesinde, son 7 yılda çok köklü reformlar yaparak, Türk Yargısını ve Türk Hukuk Sistemini yeniden yapılandırmıştır.

Ceza hukuku ve özel hukuk temel mevzuatının yenilenmesi; bölge adliye mahkemelerinin teşekkülü; yüksek yargı organlarının kapasitesinin artırılması; Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun geniş tabanlı temsil esasına dayalı, idari ve mali yönden bağımsız bir kurul olarak yeniden yapılandırılması; yerel adli organların fizikî ve personel yapısının geliştirilmesi; Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkının tanınması; bunlardan en başta gelenleridir.

Şüphesiz yargının kapasitesinin ve uygulamalarının kalitesinin artırılması Ülkemizde yaşanan insan hakkı ihlallerinin önlenmesi üzerinde doğrudan etkilidir.

Bakanlığımız, yargıya yönelik bu büyük dönüşümün yanında kendi bünyesinde önemli değişikliklere gitmiş, elektronik bir iletişim ağı ve işletim sistemi olan UYAP'ı faaliyete geçirerek yargı uygulayıcılarının hizmetine sunmuş, diğer yandan kendi içindeki tüm birimlerde geliştirdiği değişim ve ilerleme dinamiği ile Türk Yargısını daha ileriye taşımada gayreti içinde olmuştur. Bakanlığımız, 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile insan hakları başvurularına karşı yapılacak Hükümet savunmasından, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği ihlâl kararlarının uygulanmasından ve yargı uygulayıcılarının insan hakları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına ilişkin farkındalıkların artırılmasından sorumlu bir birim olarak, İnsan Hakları Daire Başkanlığını hayata geçirmiştir.

Bakanlığımız, Ülkemizde ilk defa olarak, insan hakları ile ilgili olan, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yetkilileri, yüksek yargı organları, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Dışişleri Bakanlığı, ilgili kurum ve birim yetkilileri, üniversiteler, sivil toplum aktörlerini bir araya getirerek, Sayın Başbakan ve Avrupa Konseyi Genel Sekreterinin açılışını yaptığı “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye Kararları, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” konulu konferans ve devamındaki iki günlük çalıştay gerçekleştirmiş ve bu çalıştayın sonuçlarını taslak İnsan Hakları Eylem Plânı haline dönüştürmüştür.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Çalıştay sonrasında, ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi uzmanlarını bir araya getiren çalışma toplantıları düzenlenmiştir. Bu yöndeki çalışmaların ilerleyen süreçte düzenli şekilde sürdürülmesi hedeflenmektedir.

IV- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi gündeminde 1773 kararın bulunması bu kararların hiçbir şekilde uygulanmadığı anlamına gelmemektedir. Bu kararların birçoğu büyük ölçüde uygulanmış, tazminatı ödenmiş, ihlâl neden olan bireysel sorunlar giderilmiştir.

V- Yargının iş yükünün artması, yargılama sürecinin yavaş işlemesine ve uzun sürmesine yol açan temel unsurlardandır. Bu nedenle, mahkemelerin işyükünün azaltılması suretiyle yargı hizmetlerinin hızlandırılması ve etkinliğinin artırılması Bakanlığımızın öncelikli amaçlarından birisidir. Bu bağlamda, bugüne kadar bazı kanuni düzenlemeler yapıldığı gibi, yeni kanun değişiklikleri yapılmasına yönelik çalışmalara da devam edilmektedir.

VI- Yargı reformları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kriterlerini karşılamak ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrasını sağlamak, daha geniş anlamda ise Türk Yargısını olması gereken, daha ileri düzeylere taşımak için yapılmıştır. Bu kapsamda olmak üzere, Bakanlığımızda hazırlık çalışmaları yürütülen ve en kısa sürede Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması öngörülen “İnsan Hakları Paketi” ile yukarıda bahsi geçen Kasım 2011 tarihli Çalıştayda, ilgili tüm kurumlar ve birimler temsilcilerinin katılımı ile tespit edilen konularla ilgili gereken mevzuat değişikliklerinin yapılması öngörülmektedir.

Bu yasa paketinde, ana başlıklar olarak, etkin soruşturmanın sağlanması, özgürlük hakkına getirilen kısıtlamaların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kriterlerini karşılar hale getirilmesi, adil yargılanma hakkının önündeki uygulama engellerinin ortadan kaldırılması, ifade özgürlüğünün daha geniş anlamda güvence altına alınması ve mülkiyet hakkının daha esaslı biçimde korunmasına yönelik birçok yasada değişiklik yapılmasına ilişkin öneriler yer alacaktır.

VII- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Ülkemiz hakkında vermiş olduğu 2404 ihlâl kararı, yeni kararlar olmayıp 1994 yılından bu yana verilen ve biriken kararlardan oluşmaktadır. Herhangi bir uygulamanın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine götürülebilmesi için iç hukuk yollarının tamamının tüketilmesi gerektiği ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kendisine yapılan bir başvuru hakkında ortalama 5 yıl sonra karar verebildiği dikkate alındığında, bugün verilen bir ihlâl kararının konusunu, yaklaşık on yıl önce ortaya konulan bir uygulama oluşturmaktadır. Yapılan yargı reformları da yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren yürütülecek uygulamaları etkileyeceğinden, gelecekte yaşanacak insan hakkı ihlallerinin azalması, bugün yapılan bu çalışmaların başarısını ortaya koyacaktır.

VIII- Soru önergesinde yer alan diğer hususlarla ilgili olarak Maliye ve Dışişleri bakanlıklarıyla yazışmalar devam etmekte olup, Bakanlığımıza bilgi iletilindiğinde ayrıca cevap verilecektir.

Bilgilerinize sunulur.

Sadullah ERGİN
Bakan